

SIAPREM

PODPORA K INTEGRACIJI INTERSEKCIONALNEGA PRISTOPA V
ANTIDISKRIMINACIJSKE PROGRAME ZA ROME, STAREJŠE IN MIGRANTE

Program Progress

Analitični povzetek ekspertnih intervjujev

Analitični povzetek ekspertnih intervjujev

V okviru empirične raziskave smo med februarjem in majem 2011 izvedli 18 ekspertnih intervjujev z oblikovalci politik, nevladnimi organizacijami in javnimi službami, ki pokrivajo področja treh ciljnih skupin projekta, to so Rominje, migrantke in starejše ženske. Glavni namen ekspertnih intervjujev je ugotoviti, ali oblikovalci politik, vladni uradi, ministrstva, nevladne organizacije in javne službe zaznavajo kompleksne situacije posameznih skupin in posameznic ter kako obravnavajo omenjene kompleksnosti.

V ekspertnih intervjujih smo se osredotočali na vprašanja o ciljnih skupinah, ki jih področno pokrivajo nevladne organizacije, oblikovalci politik in javne službe, o zaznavanju razlik med skupinami in znotraj skupin ter pomenu razlik za delo z omenjenimi skupinami. Nadalje, smo spraševali po ukrepih in razvoju politik, strategij, programov ter metod za delo s tremi skupinami žensk.

Ekspertne intervjuje smo naredili z naslednjimi institucijami:

Vladni uradi, službe, oblikovalci politik:

- Ministrstvo za notranje zadeve, Direktorat za migracije in integracijo, Nina Gregori in Nataša Tomc, vodja Sektorja za integracijo
- Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve, Oddelek za zaposlovanje tujcev, Gregor Malec
- Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve, Direktorat za socialne zadeve, Davor Dominkuš, direktor
- Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve, Sektor za analize in razvoj, Danica Ošljaj
- Ministrstvo za zdravje, prim.dr. Ivan Eržen, državni sekretar
- Urad Vlade Republike Slovenije za narodnosti, Stanko Baluh, direktor
- Urad Vlade Republike Slovenije za enake možnosti, Boštjan Vernik Šetinc, zagovornik enakih možnosti
- Romska svetnica v občinskem svetu Novo mesto, Dušica Balažek
- Občina Hrpelje – Kozina, Minka Kos, višja svetovalka za družbene dejavnosti

Nevladne organizacije:

- Ženski Lobi Slovenije, Metka Roksandić, predsednica
- Društvo Romano veseli, Milena Tudija, predsednica
- Zveza društev upokojencev Slovenije, Mateja Kožuh Novak, predsednica
- Ženski forum pri Zvezi Romov Slovenije, Janja Rošer, predsednica
- Amnesty International Slovenija, Jerneja Turin, vodja kampanj
- Slovenska filantropija, Tereza Novak, izvršna direktorica in Tadeja Rink

Javne službe:

- Center za socialno delo Sežana, Marija Marenzi Furlan, socialna delavka
- Center za socialno delo Grosuplje, Katarina Tinauer, socialna delavka
- Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje, Metka Barbo Škerbinc, pomočnica generalne direktorice za področje socialne varnosti

S tabelo povzemamo obsežno gradivo, ki smo ga dobili v ekspertnih intervjujih. Tabela prikazuje organizacije, s katerimi smo opravili intervjuje, ciljne skupine in podskupine s katerimi se intervjuvane organizacije ukvarjajo. Sledijo intersekcije oz. kompleksne situacije posameznih družbenih skupin in posameznikov, ki jih organizacije identificirajo ter povezovanje z drugimi organizacijami pri delu s ciljnimi skupinami in podskupinami.

Če so ciljne skupine na področju posameznih politik in javnih služb zakonsko določene ali določene v evropskih dokumentih (npr. Lizbonska strategija), pogosto pokrivajo posamezne večje skupine ljudi, kot so ekonomski migranti, socialno ranljive družbene skupine, npr. starejši, hendikepirani, brezdomci, itd. Pri čemer so prepoznane tudi podskupine znotraj večjih skupin (npr. starejši kot heterogena skupina, razlikovanje glede na neformalno socialno mrežo, glede na starost, zdravstveno stanje in socialno-ekonomski položaj). Delovanje nevladnih organizacij in javnih služb je pogosteje osredotočeno na specifične skupine posameznic in posameznikov, npr. romske ženske, mlade družine, določene skupine starejših, itn.

Manjše skupine znotraj večjih družbenih skupin, ki jih sogovorniki in sogovornice prepoznavajo kot skupine, ki jih s svojim delovanjem ne dosežejo oz. skupine za katere niso izdelani zadostni ukrepi in mehanizmi politik so starejši begunci, migrantke delavke, otroci oz. mladostniki s težavami v duševnem razvoju, invalidni otroci, gluho slepi, osebe z mentalnimi ovirami, brezdomci, romske ženske in romski otroci, starejše ženske in starejše osebe z demenco.

Prepoznavanje, upoštevanje specifik posameznic in posameznikov ter družbenih skupin je vezano na raven delovanja posamezne institucije. Identificirali smo individualni in sistemski pristop ter kombinacijo obeh v delovanju posameznih služb, institucij in organizacij, ki smo jih vključili v empirično raziskavo. Individualni pristop omogoča prepoznavanje specifične situacije posameznice ali posameznika in se ga iz tega zornega kota tudi poskuša reševati. Medtem ko sistemski pristop temelji na upravnem postopku, kjer se specifik in individualne okoliščine upoštevajo v okviru področne zakonodaje. To ne pomeni, da individualni pristop ne upošteva zakonskih mehanizmov, temveč gre za različna izhodišča delovanja. Pri kombiniranju obeh pristopov gre pogosto za primere dodatnega osebnega angažiranja strokovnjakov in strokovnjakinj javnih služb v sodelovanju s prostovoljci in prostovoljkami različnih društev in nevladnih organizacij.

Za boljše institucionalno delovanje na področju anti-diskriminacije se v ekspertnih intervjujih z oblikovalci politik pogosto izpostavlja večja potreba po medresorskem sodelovanju, saj npr. določena tematika pokriva delo večih ministrstev in vključuje več različnih akterjev (npr. konkretno stanovanjska problematika Romov, ki vključuje MDDSZ, MOP, občine). Medtem, ko je na strani nevladnih organizacij prevladujoče mnenje, da si z odločevalci politik želijo bolj enakopravnega sodelovanja pri sooblikovanju politik.

Javne službe so vmes med politikami, zakonodajo in uporabniki ter uporabnicami. V ekspertnih intervjujih se pokaže dvoje: prvič, osebni angažma uradnic oz. uradnikov pri reševanju situacij posameznikov in posameznic, in drugič, strokovne delavke in delavci imajo možnost pobud, predlogov oblikovanja novih programov, saj prepoznavajo konkretne težave, na podlagi katerih se potem oblikujejo novi programi, seveda, ob hkratni zagotovitvi finančnih sredstev ali drugega načina izvajanja, npr. prostovoljno delo, društva (npr. CSD – primer starejši, primer romskih otrok).

Tako javne službe kot odločevalci politik prepoznavajo nevladne organizacije kot tiste akterje, ki imajo več možnosti za ukvarjanje s posameznimi družbenimi skupinami zaradi narave dela, ki omogoča neposreden stik s posamezniki in posameznicami na terenu.

Na podlagi ekspertnih intervjujev lahko ugotovimo, da obstaja splošno prepoznavanje kompleksnih neenakosti, vendar mehanizmi in ukrepi za njihovo odpravo največkrat umanjajo. V intervjujih z oblikovalci politik je bilo izpostavljeno tudi, da se izvajajo različni programi za različne družbene skupine, vendar umanjka evalvacija tovrstnih programov, preveritev njihove učinkovitosti.

Ekspertni intervjuji	Ciljne skupine in podskupine	Intersekcije	Povezovanje z drugimi institucijami pri delu s ciljnimi (pod)skupinami
Ministrstvo za notranje zadeve, Direktorat za migracije in integracijo, Nina Gregori in Nataša Tomc	zakoniti migranti; prisilci za mednarodno zaščito; državljani tretjih držav, kjer gre za integracijo ljudi s pridobljeno mednarodno zaščito	državljanstvo + migracije + pravni status + spol + starost; državljanstvo + migracije + pravni status + spol + starost; državljanstvo + država izvora + migracije + spol + starost	sodelovanje s civilno družbo, zlasti z nevladnimi organizacijami prek Sklada za begunce in Sklada za integracijo
Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve, Sektor za delovne migracije, Gregor Malec	delavci migranti kot skupina, ki se delijo v dve podskupini: delavci migranti, ki prihajajo iz EU, EGP in Švicarske konfederacije ter delavci migranti, ki prihajajo iz tretjih držav	državljanstvo + kraj države izvora + migracije + pravni status	z nevladnimi organizacijami, ki imajo možnost povezovanja, vključevanja in obravnavanja specifik posameznih podskupin (npr. romske ženske - migrantke)
Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve, Direktorat za socialne zadeve, Davor Dominkuš	starejši in mladi, brezdomci, invalidi, pripadniki različnih etničnih skupin, zlasti romska skupnost, osebe z dolgotrajnimi težavami v duševnem razvoju, osebe - žrtve različnih substanc, žrtve nasilja in zlorab. V zadnjem času tudi delavci migranti in revni zaposleni. V skupini starejših so podskupine glede na starost.	starost; bivanjske razmere; hendikep; etničnost; zdravstveno stanje; izkušnje z nasiljem in zlorabami; migracije + delo + spol; starost + spol; starost + spol + delo (kmetovanje)	sodelovanje z Inštitutom za socialno varstvo s čimer dosegajo in obravnavajo socialno ranljive družbene skupine; z Inštitutom Antona Trstenjaka za gerontologijo in medgeneracijsko sožitje s poudarkom na starejših in medgeneracijskem povezovanju; s Fakulteto za socialno delo in Fakulteto za družbene vede. Sodelovanje tudi prek sofinanciranja projektov, ki jih izvajajo nevladne organizacije, s čimer dosegajo različne družbene skupine in prepoznajo nove.
Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve, Direktorat za socialne zadeve, Sektor za analize in razvoj, Danica Ošljaj	brezposelni kot skupina, skupine invalidi, osebe s težavami v duševnem razvoju, brezdomci, romska skupnost; podskupine: mladi iskalci, prvi iskalci zaposlitve, starejši brezposelni nad 55 let, brezposelni invalidi	delo + zaposlitveni status; hendikep; zdravstveno stanje; bivanjske razmere; etničnost; starost (mladi) + zaposlitveni status; starost (mladi) + zaposlitveni status + trg dela; starost (starejši) + zaposlitveni status + trg dela; hendikep + trg dela + zaposlitveni status	sodelovanje prek sofinanciranja projektov, ki jih izvajajo nevladne organizacije; pri romski skupnosti je izpostavljen pomen medresorskega povezovanja z Ministrstvom za okolje in prostor ter občinami, pri npr. zagotavljanju vodne infrastrukture v romskih naseljih, pri urejanju bivanjskih razmer romske skupnosti;
Ministrstvo za zdravje, prim.dr. Ivan Eržen	prebivalstvo v Sloveniji kot skupina; podskupine: osebe, ki nimajo zdravstvenega zavarovanja, moški kot ogrožena skupina, posamezne skupine prebivalstva glede na zahodno in vzhodno regijo, romska skupnost, migranti iz bivših jugoslovanskih republik	bivanjske razmere + status zdravstvenega zavarovanja; zdravstveno stanje + spol (moški); zdravstveno stanje + kraj bivanja; zdravstveno stanje + etničnost; zdravstveno stanje + migracije + etničnost	mlade dosegajo prek šol z medresorskim povezovanjem z Ministrstvom za delo, družino in socialne zadeve, Ministrstvom za šolstvo in Ministrstvom za kmetijstvo po šolah (jabolko za malico vsak dan); sodelovanje z nevladnimi organizacijami s katerimi dosegajo tako uporabnike drog, kadilce

Ekspertni intervjuji	Ciljne skupine in podskupine	Intersekcije	Povezovanje z drugimi institucijami pri delu s ciljnimi (pod)skupinami
Urad Vlade Republike Slovenije za narodnosti, Stanko Baluh	ustavno definirani italijanska in madžarska manjšina ter Romi; znotraj romske skupnosti podskupina romske ženske	pravni status + etničnost; etničnost + spol	medresorsko sodelovanje; sodelovanje z nevladnimi romskimi organizacijami pri oblikovanju politik, pripravi zakonodaje
Urad Vlade Republike Slovenije za enake možnosti, varuh enakih možnosti, Boštjan Vernik Šetinc	različne etnične skupine, romska skupnost, invalidi, ženske, starejši in mladi; podskupina: gluho-slepi, invalidni otroci, osebe s mentalnimi ovirami	etničnost; hendikep; spol (ženske); starost (mlajši in starejši) + delo; zdravstveno stanje; hendikep; hendikep + starost;	sodelovanje z oblikovalci politik in zakonodaje prek različnih delovnih skupin; delovanje v Svetu vlade za uresničevanje načela enakega obravnavanja;
Občinski svet Novo mesto, Dušica Balažek, romska svetnica	Romi kot skupina; podskupine: starejši, mlajši Romi, zaposleni, izobraženi Romi in Rominje	etničnost; etničnost + starost; etničnost + spol + izobrazba + delo/zaposlitveni status	sodelovanje z občinskimi svetniki in svetnicami pri tematikah, ki obravnavajo romsko skupnost; sodelovanje z romskimi naselji (redno obiskovanje), z lokalnim prebivalstvom, sodelovanje pri Svetu romske skupnosti s predlogi za spremembe Zakona o romski skupnosti
Občina Hrpelje - Kozina, Minka Kos	mladi, starejši, mlade družine, kmečko prebivalstvo, migranti	starost (mladi in starejši); starost + družina; kraj bivanja + delo; etničnost + migracije + kraj bivanja	sodelovanje s Centrom za socialno delo, s skupnostjo občin, s prostovoljnimi organizacijami in društvi, zlasti Zid, društvo za pomoč duševno bolnim in njihovim svojcem, Zveza prijateljev mladine, Rdeči križ, društvo Pomoč za odvisnike
Ženski lobi Slovenije, Metka Roksandić	ženske v Sloveniji; podskupina: romske ženske, migrantke	spol (ženske); spol (ženske) + etničnost; spol (ženske) + etničnost + migracije	sodelovanje z nevladnimi organizacijami, z Uradom za enake možnosti, ministrstvu
Društvo Romano veseli, Milena Tudija	Romi kot glavna skupina; podskupina so starejši in mlajši Romi in Rominje	etničnost; etničnost + starost + spol	sodelovanje z romskimi naselji in Svetom romske skupnosti Slovenije
Zveza društev upokojencev Slovenije, Mateja Kožuh Novak	starejši - upokojenci od 50. leta naprej; podskupina: starejši od 69 let	starost; starost + izobrazba; starost + neformalna socialna mreža; starost + zdravstveno stanje (pokretnost in mobilnost) + spol	sodelovanje z nevladnimi organizacijami pri projektih; sodelovanje s člani in članicami posameznih društev upokojencev, ki prek projekta Starejši za starejše pomagajo starejšim, ki živijo doma in niso mobilni; sodelovanje z nevladnimi organizacijami, npr. društva bolnikov, in sindikati pri politikah (pokojninska reforma, delo na črno, ...),

Ekspertni intervjuji	Ciljne skupine in podskupine	Intersekcije	Povezovanje z drugimi institucijami pri delu s ciljnimi (pod)skupinami
Ženski forum pri Zvezi Romov Slovenije, Janja Rošer	Rominje iz Prekmurja; podskupine: mlajše in starejše Rominje	etničnost + spol + regija; etničnost + spol + starost + regija	sodelovanje z Zvezo Romov Slovenije; prek projektov in različnih aktivnosti Ženski forum sodeluje z Zavodom za zdravstveno varstvo Murska Sobota (delavnice o holesterolu, o stresu, o krvnem tlaku, o spolnosti in kontracepciji), z Zavodom Papilot, s posamezniki - strokovnjaki, npr. psihiater, ginekolog;
Amnesty International, Jerneja Turin	Romi, izbrisani; Romi in Rominje glede na regijo	etničnost, državljski status; spol + etničnost + regija	sodelovanje z nevladnimi in vladnimi organizacijami, z občinami (prek opozarjanja na probleme glede pitne vode v romskih naseljih)
Slovenska filantropija, Združenje za promocijo prostovoljstva, Tadeja Rink in Tereza Novak	prostovoljci in prostovoljke; mladi in starejši; ljudje, ki živijo na vojnih območjih; migranti	delo; starost (mlajši in starejši); kraj bivanja + vojne razmere; etničnost + migracije + spol	sodelovanje z vladnimi in nevladnimi organizacijami
Center za socialno delo Sežana, Marija Marenzi Furlan	starejši kot skupina; podskupine: starejši - prejemniki socialne pomoči, starejši - ki po izgubi svojcev ostanejo sami in družine, ki skrbijo za starejšo osebo	starost; starost + socialno-ekonomski položaj; starost + neformalna socialna mreža;	sodelovanje z občino, ministrstvi, nevladnimi organizacijami in društvi, npr. povezali so se z Društvom upokojencev
Center za socialno delo Grosuplje, Katarina Tinauer	otroci v stiski (do 18. leta); podskupina: romski otroci	starost; etničnost + starost	sodelovanje s Fakulteto za socialno delo na primeru skupine romskih otrok, starih približno 10 let, ki se nikoli niso šolali; sodelovanje z vodstvom CSD-ja glede pobud za aktivnosti, programe
Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje, Metka Barbo Škerbinc	ekonomski migranti iz tretjih držav;	migracije + državljanstvo + država izvora delo + spol	sodelovanje z ministrstvi pri oblikovanju zakonodaje, z nevladnimi organizacijami pri izvajanju aktivnosti za migrantske delavce (npr. s Slovensko filantropijo)